

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

«اداره مطالعات و مقررات بانکی»

آیین نامه ایجاد یا تعطیل

شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور

شهریور ماه ۱۳۹۴

آیین نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در

داخل کشور

در اجرای بند «و» ماده (۳۰) قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیرماه ۱۳۵۱ و در راستای ساماندهی فرآیند ایجاد یا تعطیلی شعب یا باجه‌ها یا نمایندگی‌ها، «آیین نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور»، که از این پس به اختصار «آیین نامه» نامیده می‌شود، تدوین می‌گردد.

ماده ۱- تعاریف:

گستره شمول تعاریف ذیل منحصرأ محدود به این آیین نامه است:

- ۱-۱- آیین نامه: آیین نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور.
- ۲-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۳-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.
- ۴-۱- شعبه: واحد عملیاتی از مؤسسه اعتباری است که در چارچوب آیین نامه ایجاد می‌شود و می‌تواند تمام یا بخشی از عملیات مجاز بانکی را بر اساس ضوابط داخلی که به تصویب هیأت مدیره می‌رسد، انجام دهد.
- ۵-۱- باجه: بخشی از شعبه است که در غیر محل شعبه و در استان محل استقرار شعبه به صورت ثابت یا سیار دایر می‌شود و می‌تواند بنا به تشخیص مؤسسه اعتباری و متناسب با حجم فعالیت و خدمات مورد نیاز مشتریان، قسمتی از عملیات شعبه را که نیازمند اعتبارسنجی مشتریان نبوده و به تبع آن تعهدی نیز برای شعبه ایجاد نمی‌نماید، انجام دهد.
- ۶-۱- دفتر نمایندگی: واحد عملیاتی از مؤسسه اعتباری است که در چارچوب آیین نامه ایجاد می‌شود و می‌تواند صرفاً به انجام عملیاتی از قبیل ارائه خدمات مشاوره‌ای و خدمات بازاریابی مبادرت نماید. انجام عملیات مجاز بانکی توسط این واحد امکان پذیر نمی‌باشد.
- ۷-۱- جابجایی: تغییر مکان شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی در استان محل استقرار شعبه.
- ۸-۱- تبدیل: ارتقاء فعالیت باجه به شعبه و یا تقلیل فعالیت شعبه به باجه.
- ۹-۱- تعطیلی: خاتمه فعالیت شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی.

- ۱-۱۰- شناسه اختصاصی: مجموعه‌ای از اعداد و یا حروف که از سوی بانک مرکزی برای هر یک از شعب یا باجه‌ها یا دفاتر نمایندگی مؤسسه اعتباری به صورت منحصر به فرد تعریف می‌شود.
- ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است برای هر شعبه حساب‌های جداگانه‌ای نگاهداری نماید به نحوی که تراز کل هر شعبه که طبق نمونه خلاصه دفتر کل مؤسسه اعتباری تهیه می‌شود، نشان‌دهنده دارایی‌ها و بدهی‌های آن شعبه بوده و در عین حال ریز اقلام حساب‌های هر شعبه در هر موقع قابل ارایه باشد.
- ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است، ریز عملیات انجام شده در باجه را حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت از زمان انجام عملیات در حساب‌های شعبه منعکس نماید.
- ماده ۴- ایجاد و یا تبدیل شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی منوط به رعایت حد مجاز «نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری» مطابق با مفاد دستورالعمل نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت مؤسسات اعتباری مصوب یکهزار و دویستمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۲۹ شورای پول و اعتبار و تغییرات بعدی آن، می‌باشد.
- تبصره - چنانچه نسبت مندرج در ماده (۴) مؤسسات اعتباری بیش از حد مجاز باشد، در موارد خاص ایجاد و تبدیل شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی منوط به عدم افزایش نسبت مذکور و تعداد شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی به تأیید بانک مرکزی و پس از کسب موافقت بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد.
- ماده ۵- تملیک شعب استیجاری توسط مؤسسه اعتباری منوط به رعایت نسبت مذکور در ماده (۴) و اخذ موافقت قبلی بانک مرکزی می‌باشد.
- ماده ۶- ایجاد و یا جابجایی شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی توسط مؤسسه اعتباری مسلزم اخذ شناسه اختصاصی از بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد.
- ماده ۷- استفاده از شناسه اختصاصی هر شعبه، باجه یا دفتر نمایندگی خارج از نشانی تأیید شده برای فعالیت شعبه، باجه یا دفتر نمایندگی مذکور توسط بانک مرکزی ممنوع می‌باشد.
- ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات و مدارک مربوط به ایجاد و تبدیل شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود را که به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری رسیده است، حداقل یک ماه قبل از اقدام، در قالب فرم‌هایی که از طریق بانک مرکزی در اختیار آن قرار داده می‌شود، با امضای مدیر عامل یا یکی از اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری جهت اخذ شناسه اختصاصی به بانک مرکزی ارایه نماید.

تبصره ۵- ارزش دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود مندرج در درخواست مؤسسه اعتباری جهت ایجاد شعبه، باجه و یا دفاتر نمایندگی و تبدیل باجه به شعبه نیز باید حسب مورد در محاسبه حد موضوع ماده «۴» این آیین‌نامه لحاظ شود.

ماده ۹- محل فعالیت شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی باید به لحاظ امنیتی و حفاظتی مورد تأیید بلاشروط مراجع انتظامی قرار گیرد.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری موظف است، پس از اخذ شناسه اختصاصی، حداکثر ظرف مدت یک ماه مراتب شروع به فعالیت شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی را به منظور فعال نمودن شناسه اختصاصی به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات و مدارک مربوط به جابجایی و تعطیلی شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود را که به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری رسیده است، حداقل سه ماه قبل از اقدام، در قالب فرم‌هایی که از طریق بانک مرکزی در اختیار آن قرار داده می‌شود، با امضای مدیر عامل یا یکی از اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری جهت تغییر یا حذف شناسه اختصاصی به بانک مرکزی ارائه نماید.

ماده ۱۲- در صورت تعطیلی شعبه، باید کلیه حساب‌ها و اسناد و مدارک مربوط به آنها در شعبه مزبور به نزدیکترین شعبه دایر با رعایت مواردی چون ارزی و ریالی بودن و سطح شعبه انتقال یابد.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری مکلف است برای جابجایی و تعطیلی شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی خود از طریق روش‌های مختلف اطلاع‌رسانی حداقل شامل؛ درج اطلاعیه در محل شعبه، باجه یا دفتر نمایندگی، پایگاه اطلاع‌رسانی، روزنامه کثیرالانتشار و یا محلی، مراتب را حداقل دو ماه قبل از اقدام به اطلاع عموم برساند.

تبصره ۵- اطلاعیه فوق باید مشتمل بر اطلاعات مورد نیاز سپرده‌گذاران و سایر مشتریان شعبه، باجه و یا دفتر نمایندگی، حداقل شامل نشانی دقیق و تلفن شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی مبدأ و مقصد، برای مراجعات بعدی سپرده‌گذاران و سایر مشتریان باشد.

ماده ۱۴- بانک مرکزی می‌تواند، در صورت احراز تخلف مؤسسه اعتباری از مفاد این آیین‌نامه، حسب مورد نسبت به تعطیلی شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی مؤسسه اعتباری، غیرفعال نمودن شناسه اختصاصی و قطع ارتباط با سامانه‌های ملی پرداخت و سایر سامانه‌های بانک مرکزی، اقدام نماید.

تبصره ۵ - مسئولیت هرگونه عواقب و تبعات ناشی از اجرای موضوع این ماده برعهده هیأت مدیره و مدیر عامل مؤسسه اعتباری می‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است، تدابیر لازم جهت اطلاع‌رسانی به مشتریان را اتخاذ و آنان را به نزدیک‌ترین شعبه مربوط هدایت نماید.

ماده ۱۵- در صورت تعطیلی و یا جابجایی شعب، باجه‌ها و یا دفاتر نمایندگی، مؤسسه اعتباری باید با رعایت مفاد مواد (۱۲) و (۱۳) این آیین‌نامه، مراتب را ظرف مدت یک‌ماه به بانک مرکزی گزارش نماید.

ماده ۱۶- بانک مرکزی مجاز است، بنا به تشخیص خود مهلت‌های مقرر در مواد (۸)، (۱۱) و (۱۳) این آیین‌نامه را حسب مورد و ضرورت تغییر دهد.

ماده ۱۷- تخلف از مفاد این آیین‌نامه، علاوه بر اعمال اقدامات موضوع ماده (۱۴)، عنداللزوم منجر به اعمال مجازات‌های انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب تیرماه ۱۳۵۱ نیز می‌شود.

ماده ۱۸- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این آیین‌نامه، دستورالعمل اجرایی این آیین‌نامه را به تصویب برساند.

«آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه یا دفتر نمایندگی مؤسسات اعتباری در داخل کشور» در ۱۸ ماده و ۴ تبصره در یک‌هزار و دو‌یست و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۳۱ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و جایگزین «آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور» مصوب یک‌هزار و یک‌صد و چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۰ شورای پول و اعتبار شد.